

شهری که دیگر سبز نیست / تیزی تبر در کمین درختان

کارشناسان معتقدند سرانه فضای سبز در کنار آمارهای متری باید دارای کیفیت مطلوبی هم باشد چرا که اینها هر دو در کنار یکدیگر باعث توسعه فضای سبز می‌شود.

کارشناسان معتقدند سرانه فضای سبز در کنار آمارهای متری باید دارای کیفیت مطلوبی هم باشد چرا که اینها هر دو در کنار یکدیگر باعث توسعه فضای سبز می‌شود.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، انگار وقتی صحبت از توسعه باشد، بساط تاریخ و شهر و باغ و درخت همگی فراموش می‌شود و فقط نوستالوژی‌ای کم رنگ، از روزهای سبزی می‌ماند که درخت‌های شهر جای کسی را تنگ نکرده بودند.

چند سالی است که سرعت ساخت و سازهای محیط شهری و رسیدن به شهری مدرن در تبریز با روندی رو به رشد یکه تازی می‌کند و همین بهانه‌ای شده برای تخریب‌های بی‌اندازه فضای سبز شهری.

این توسعه گاه در مسیر خطوط بی آر تی امتداد پیدا می‌کند و گاه پارک‌های محلی را نشانه می‌گیرد. همین چند ماه پیش بود آفت تغییر کاربری به جان پارک نظامی ولیعصر افتاده بود و به یاری ساکنان محل از تخریب پارک و قطع 500 درخت جلوگیری شد.

ولی این تمام ماجرا نیست. تخریب و تبدیل میدان‌ها و فضاهای سبز شهری به سرعت در همه جای شهر در حال سرایت است. از تغییر کاربری فضای سبز فلکه بزرگ ولی عصر گرفته تا قطع درختان در نقاط مختلف شهر هیچ کدام از تیزی تبر شهرداری در امان نمانده‌اند.

تخریب و نابودی؛ اولین و ساده‌ترین راه حل

در آخرین نمونه از اقدامات تخریبی فضای سبز، شهروندان تبریزی شاهد قطع درختان زیر پل کابلی بودند. درختان قطور و کهنسالی که می‌توانستند هنوز هم نفس بکشند ولی با بهانه روان شدن «ترافیک» به زمین افتادند. هر چند به اعتقاد کارشناسان با چنین دلایلی نمی‌توان توجیحی برای علت قطع درختان عنوان کرد چرا که حتی با وجود چنین تخلفی باز هم باری از ترافیک این منطقه کاسته نشده است.

المیرا خاماچی رئیس کمیسیون منحل شده بهداشت، محیط زیست و فضای سبز شورای شهر تبریز می‌گوید: معاونت راه و شهرسازی بدلیل «گره ترافیکی» ایجاد شده در این منطقه تصمیم به قطع درختان این منطقه گرفت که من به عنوان رئیس کمیسیون فضای سبز مخالف بودم و در این مورد هم تذکرات زیادی دادم.

وی ادامه می‌دهد: یکی از مشکلاتی فعلی شهرداری همین است که مسئولان در مورد فضای سبز زود قضاوت می‌کنند و خیلی زود به تخریب و نابودی فکر می‌کنند.

وقتی از خاماچی می‌پرسیم که آیا نمی‌شد جای تبر زدن به ریشه درختان، آنها را جابه‌جا کرد، می‌گوید: زمانی که بحث انتقال درختان پیش می‌آید باید این کار در دمای بالای چهار درجه صورت گیرد در حالی که زمان قطع این درختان دمای هوا منفی 17 درجه بود.

عضو شورای شهر تبریز با اشاره به اینکه وجود کمیسیون فضای سبز برای پیگیری چنین مسائلی کمک فراوانی می‌کرد، تصریح می‌کند: مسئولان نسبت به این موضوع نگاه کارشناسی ندارند و بخشی هم در بدنه شهرداری این فکر را تزریق می‌کنند که وجود چنین کمیسیونی ضرورتی ندارد.

این کارشناس کشاورزی همچنین از دیدگاه اشتباه مسئولان تبریزی از فضای سبز شهری حرف می‌زند و می‌گوید: مثلاً از نظر استانداردهای جهانی حاشیه‌ها و میدان‌ها جزو سرانه فضای سبز نیستند ولی مسئولان ما برای بالا رفتن آمارها، درختکاری‌های قسمت‌های حاشیه شهر مثل پارک عباس میرزا و عینالی را نمونه‌هایی از فضای سبز شهری می‌دانند.

تغییر کاربری 370 هکتار از فضای سبز تبریز

چندی پیش استاندار آذربایجان شرقی با بیان اینکه زمانی تبریز شهر باغات سرسبز بود اما متأسفانه امروز مردم حسرت آن روزها را دارند، گفته بود: بنا نداریم به بهانه توسعه، فضای سبز را به فضای مسکونی و تجاری تبدیل کنیم.

اسماعیل جبارزاده با اشاره به تغییر کاربری 370 هکتار از فضای سبز تبریز، گفته بود: قرار نیست برای تامین منابع مالی، محیط زیست را بفروشیم و مردم هم، چنین خواسته‌ای ندارند.

آقای استاندار در حالی از چنین موضعی سخن می‌گوید که هنوز هم در گوشه و کنار تبریز درختان شناسنامه دار و ثبت شده ی زیادی قطع می‌شوند و گاه خیلی اتفاقی خبر بعضی از این ریشه زنی‌ها رسانه‌ای می‌شود!

درختانی که جای شهرداری را تنگ می‌کنند

با تغییر شورای شهر و انتقال ساختمان اصلی شهرداری تبریز به خیابان ابوریحان این روند تخریبی تا جایی ادامه پیدا کرد که پارک گلهای این منطقه که فضای سبز محدودی برای گذراندن عصرهای تابستانی ساکنان این منطقه بود هم تخریب شد و جای آن را ساختمان جدید و پر هیبت شهرداری تصرف کرد!

در حالی که از شهرداری به عنوان متهم اصلی قطع درختان و تخریب فضای سبز تبریز نام برده می‌شود، مدیرعامل سازمان پارک‌ها و فضای سبز این شهر می‌گوید: متأسفانه در دوره‌ای اراضی اطراف تبریز توسط افراد سودجو فروخته شد که در آن مقطع برای جلوگیری از این روند کاری از دست شهرداری برنیامد.

محمدحسین حسن‌زاده با بیان اینکه در کمیسیون حفظ و گسترش فضای سبز ما قوانین محکمی داریم، تصریح می‌کند: ما به عنوان مسئول فضای سبز تبریز مسئولیت خطیری در مورد تک تک اصله درختان داریم. هر چند در مواقعی به ناچار ممکن است در قالب توسعه عمرانی شهر چند درخت قطع شوند ولی سعی داریم از این به بعد از طریق سیستمی علمی درختان قشورتر را جای قطع کردن، جا به جا کرده و به محل دیگری انتقال دهیم.

ولی سازمان پارک‌ها و فضای سبز و از سوی دیگر شهرداری تبریز همیشه در مقابل این حرف و حدیث‌ها، از کاشت چندین نهال در فاز جدید ائل گلی و قسمت‌هایی از عون بن علی خبر می‌دهد که قرار است جواگ و جبرانی باشند برای فضای سبز درون شهری که بطور تدریجی تخریب می‌شوند. نهال‌های تازه‌ای که به اعتقاد کارشناسان ربطی به فضای سبز شهری ندارند.

مدیرعامل سازمان پارک‌ها و فضای سبز تبریز می‌گوید: متأسفانه با تخریب‌های صورت گرفته امروز تعداد درختان قدیمی با قطره‌های بالا خیلی محدود است. درخت‌هایی که یک شاخه نازک دارند و فاقد سبزینه و تاج هستند نمی‌توانند اکسیژن تولید کنند و در نهایت نمی‌توان از آنها به عنوان سدی در برابر آلودگی شهر استفاده کرد.

وقتی از حسن‌زاده می‌پرسم به نظرتان فضای سبز موجود در تبریز مطابق با استانداردهای روز و یک شهر مدرن است، می‌گوید: میزان سلامت شهروندی و محیط زیست هم دارای شاخصه‌هایی است که با شاخصه‌های موجود در تبریز تطابق ندارد. شهر مدرن یا جهان‌شهر استانداردهایی دارد که با چیزهایی که ما در تبریز داریم همخوانی ندارد.

وی ادامه می‌دهد: برای رسیدن به حداقلی از فضای سبز باید زیرساخت‌ها را فراهم کنیم و داشته‌های خود را بشناسیم. امروز بیش از 50 درصد درختان تبریز بدون زیرساخت و اصول اولیه کاشته شده‌اند به طوری که هنوز آب اینها را تامین نکرده ایم و به آبیاری با تانکر وابسته هستند.

این مقام مسئول با بیان اینکه متأسفانه با تعابیر اشتباه، امروز تمام قسمت‌های چمن کاری شده تعریف ما از سطح سبز است، می‌گوید: هر چند چمن‌ها می‌توانند بخشی از زیبایی شهر باشند ولی نمی‌توان آنها را به عنوان کارکردی برای تلطیف هوا و کاهش آلاینده‌گی قلمداد کنیم.

هر سطح سبزی فضای سبز نیست!

در این بین احد ستوده کارشناس محیط زیست می‌گوید: مهمترین بحث پایداری فضای سبز موجود است که باید سعی کنیم با

تغییر شرایط فضاهای سبز ایجاد شده قابلیت های خود را از دست ندهد. یعنی اینکه تغییر اقلیم و فشارهای وارد شده به صورتی نباشد که گونه های گیاهی موجود از بین برود.

وی همچنین به لزوم توزیع متوازن فضای سبز شهری هم اشاره کرده و تصریح می کند: معمولا بدلیل گران بودن زمین و تراکمی که در مناطقی مرکزی شهرها وجود دارد کمتر پیش می آید شهرداری ها راغب به احداث پارک و فضای سبز در این نواحی باشند. جز توزیع متوازن فضای سبز که باید در سطح شهرها رعایت شود، اگر می خواهیم این فضاها خدمات خوبی ارائه دهند باید بحث پیوستگی فضای سبز را هم رعایت کنیم.

این استاد دانشگاه تاکید می کند: سرانه فضای سبز در کنار آمارهای متری باید دارای کیفیت مطلوبی هم باشد چرا که اینها هر دو در کنار یکدیگر باعث توسعه فضای سبز می شود.

ستوده با بیان اینکه لزوما هر سطح سبزی را نمی توان فضای سبز نامید، تاکید می کند: در سطح زمین ممکن است گیاهان مختلفی رشد کند ولی این نوع به اصطلاح چمن ها آن کیفیت مطلوب موردنظر ما را ندارد و نباید انتظار داشته باشیم این فضای سبز در کاهش آلودگی هوا مثرتر باشد.

این کارشناس زیست محیطی با اشاره به اینکه نمی توانیم بدون توجه به این بخش، ادعای داشتن شهر مدرن داشته باشیم، می گوید: کیفیت محیط زیست یکی از ابعاد شهرهای مدرن است و نمی توان در تشریح شاخصه های شهر مدرن این موضوع را نادیده گرفت. تمام شهرهای دنیا از لحاظ محیط زیستی با یک سری شاخصه هایی مثل کیفیت محیط زیست، توزیع مناسب فضای سبز و همچنین سرانه فضای سبز شهروندی ارزیابی می شوند.

مشارکت شهروندان لازمه توسعه و ایجاد شهر سبز

شهرداری تبریز برای سال آتی در حوزه فضای سبز برنامه جامعی در نظر گرفته است و در این راستا مشارکت شهروندان برای توسعه و ایجاد شهر سبز تبریز لازم و ضروری است.

صادق نجفی افزود: توسعه فضای سبز شهر تبریز در سال 93 یکی از اهداف اساسی و عمده شهرداری تبریز است و در این راستا می خواهیم تبریز در حوزه فضای سبز متحول شود.

نجفی ادامه داد: توسعه فضای سبز همکاری جمعی می طلبد و مشارکت شهروندان برای تحقق تبریزی سرسبز و آباد اجتناب ناپذیر است و شهرداری تبریز با توجه به نزدیک بودن فصل بهار توزیع نهال رایگان بین شهروندان، گل کاری و بهسازی فضای پارکها و میادین شهر و دیگر اقدامات گامهای نخست را در این حوزه برداشته است.

وی برنامه ریزی برای توسعه زیربنایی، پایدار و هدفمند فضای سبز شهری را یکی از اصلی ترین سیاست های راهبردی مدیریت شهری در سال آینده خواند و افزود: در لایحه بودجه سال آینده شهرداری، اعتبار 500 میلیارد ریالی پیش بینی شده است.

وی افزود: این حجم از اعتبارات پیش بینی شده در بخش ها و حوزه هایی چون توسعه، تجهیز و بهسازی فضای سبز شهری، ایجاد و احداث پارک ها و بوستان های محلی، اجرای طرح های آبیاری، تولید نهال و گل، کاشت اراضی و زمین های خالی شهر، اجرای طرح های جنگل کاری و دیگر بخش های فضای سبز شهری تبریز هزینه خواهد شد.

سخن آخر

در سال های گذشته بخش عمده ای از باغات و فضاهای سبز تبریز تخریب شده و در مقایسه با شهرهای بزرگی همچون شیراز و اصفهان در ردیف شهرهای فقیر کشور در حوزه فضای سبز قرار گرفته است. این در حالی است که ما بین بند و تبصره های قانونی، ظاهرا چیزی به اسم قانون حفظ و گسترش فضای سبز نیز آمده تا از قطع درختان و هرگونه تخریب و آسیب جدی به فضای سبز شهری جلوگیری کند. قانونی که با وضعیت فعلی تخریب های اندک فضای سبز موجود در تبریز گویا فقط در حد یک شعار خوش آهنگ فراموش شده است.

.....

نگارنده: سحر فکرداد

